

SPRÁVA O VÝSLEDKU KONTROLY

2020

Dodržiavanie zákonných lehôt pri vracaní nadmerného odpočtu DPH

Najvyšší kontrolný úrad SR
Karol Mitrík, predseda

SPRÁVA O VÝSLEDKU KONTROLY DODRŽIAVANIA ZÁKONNÝCH LEHOT PRI VRACANÍ NADMERNÉHO ODPOČTU DPH

S účinnosťou od 1. januára 2017 sa do legislatívy Slovenskej republiky zaviedol nárok platiteľov dane z pridanej hodnoty (DPH) na finančnú náhradu za zadržiavanie nadmerného odpočtu počas daňovej kontroly, tzv. ***úrok z nadmerného odpočtu.*** *Zavedenie inštitútu úroku z nadmerného odpočtu má na jednej strane pozitívny vplyv na podnikateľské prostredie, prispieva k úsiliu zrovnoprávniť postavenie a povinnosti podnikateľov a štátu. Na strane druhej môže zaťažiť rozpočet verejnej správy, ak finančná správa neprimerane dlho zadrží vyplatenie nadmerného odpočtu DPH. Ministerstvo financií pri zavádzaní tohto úroku do praxe odhadovalo výšku úroku vo výške 4,275 mil. eur ročne. Kvantifikácia vychádzala z údajov finančnej správy o dekompozícii nadmerných odpočtov za rok 2015, t. j. z údajov, s akým oneskorením boli v danom roku vyplatené nadmerné odpočty.*

Ďalším možným vplyvom na rozpočet verejnej správy je úrok, ktorý vypláca finančná správa platiteľom dane, ak nedodrží zákonnú lehotu na vrátenie nadmerného odpočtu, t. j. ***úrok za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu DPH.***

Najvyšší kontrolný úrad SR vykonal vo finančnej správe kontrolnú akciu, ktorej účelom bolo preveriť postup správcu dane pri vracaní nadmerného odpočtu DPH v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Kontrola bola zameraná na

- dodržiavanie zákonných lehôt pri vracaní nadmerného odpočtu DPH - úroku z nadmerného odpočtu a úroku za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu DPH,
- vyčíslenie vplyvu nedodržania zákonných lehôt na štátny rozpočet SR.

Kontrolovaným subjektom bolo Finančné riaditeľstvo SR a kontrola dospela k nasledovným záverom:

✓ Zavedenie inštitútu „úrok z nadmerného odpočtu“ zaťažilo štátny rozpočet sumou 497 tis. eur.

Platitelia DPH si prostredníctvom daňového priznania uplatňujú nárok na vrátenie nadmerného odpočtu, čím vzniká štátu povinnosť túto sumu platiteľovi dane zaplatiť v zákonom stanovenej lehote. Samotné uplatnenie nároku na vrátenie nadmerného odpočtu podaním daňového priznania však neznamená, že túto sumu je štát povinný vrátiť automaticky bez toho, aby mal možnosť uplatnený nárok skontrolovať prostredníctvom daňovej kontroly.

Keďže platiteľ dane počas výkonu daňovej kontroly nemôže disponovať finančnými prostriedkami vo výške nadmerného odpočtu, má od roku 2017, kedy bol novelizovaný zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty (ďalej „zákon o DPH“) nárok na finančnú náhradu, tzv. **úrok z nadmerného odpočtu**. Nárok sa priznáva platiteľovi dane, ak sa mu nadmerný odpočet vráti po uplynutí šiestich mesiacov od konca lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu. Platiteľ dane nemusí o úrok žiadať, daňový úrad je povinný zo zákona úrok priznať a vyplatiť.

NKÚ SR zistil, že počas prvých troch rokov od zavedenia úroku z nadmerného odpočtu bol finančnou správou vyplatený úrok 745 platiteľom dane z pridanej hodnoty v celkovej výške **497 tis. eur**. Úrok bol vyplatený zo štátneho rozpočtu a jeho výška nedosahovala predpokladanú úroveň viac ako 4 mil. eur. Možno to považovať za dôkaz, že finančná správa začala venovať tomuto problému väčšiu pozornosť ako v minulosti.

Ukazovateľ	2017		2018		2019	
	úrok	počet	úrok	počet	úrok	počet
Priznaný a vyplatený úrok z nadmerného odpočtu podľa § 79a ods. 3 zákona o DPH	125 765 eur	240	238 925 eur	300	132 250 eur	205

Zdroj: spracovanie NKÚ SR z podkladov finančnej správy

NKÚ zistil, že finančná správa nedodržiava v každom prípade zákonnú lehotu na priznanie a vyplatenie úroku z nadmerného odpočtu. V 28 % prípadov správca dane nerozhodol o priznaní úroku v zákonnej lehote a v 29 % prípadov vyplatil úrok až po lehote stanovenej zákonom.

✓ Nedodržiavanie lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu zaťažuje ŠR v priemere sumou 25 tis. eur ročne.

Ak správca dane nedodrží zákonom stanovenú lehotu na vrátenie nadmerného odpočtu, prináleží platiteľovi dane **úrok za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu DPH** podľa príslušných ustanovení zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (ďalej „daňový poriadok“).

NKÚ SR zistil, že v rokoch 2017 až 2019 finančná správa vyplatila úrok za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu 377 platiteľom dane v celkovej výške **77 tis. eur**. Úrok vo výške 76 tis. eur bol vyplatený zo štátneho rozpočtu. Vyplatený úrok vo výške 1 tis. eur bol zosobnený zamestnancom, ktorí oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu spôsobili svojou nedbanlivosťou.

Ukazovateľ	2017		2018		2019	
	úrok	počet	úrok	počet	úrok	počet
Priznaný a vyplatený úrok za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu DPH podľa § 79 ods. 3 daňového poriadku	19 879 eur	173	32 693 eur	129	24 810 eur	75

Zdroj: spracovanie NKÚ SR z podkladov finančnej správy

Aj v prípade úroku za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu došlo zo strany finančnej správy k nedodržaniu zákonných lehôt. Lehotu na priznanie úroku správca dane nedodržal v 32 % prípadov. Až v 71 % prípadov správca dane vyplatil úrok až po lehote stanovenej zákonom, t. j. týmto daňovým subjektom bol nielenže vrátený nadmerný odpočet oneskorene ale súčasne im bol oneskorene vyplatený aj úrok, ktorý im bol z tohto dôvodu priznaný.

- ✓ **Oba úroky podliehajú prerokovaniu vzniknutej škody v škodových komisiách.**

NKÚ SR zistil, že správca dane neprerokoval všetky prípady škody, vzniknutej oneskoreným vyplatením úrokov v škodovej komisii, čím nepostupoval v súlade s interným riadiacim aktom. Z celkového počtu prípadov úroku za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu DPH podľa daňového poriadku bolo prerokovaných v škodovej komisii 75 % a v prípade úroku z nadmerného odpočtu podľa zákona o DPH 64 % .

- ✓ **Vnútorný kontrolný systém má rezervy.**

NKÚ SR na jednej strane pozitívne hodnotí, že vnútorná kontrola finančnej správy vykonala kontroly zamerané na dodržiavanie lehôt na vrátenie nadmerného odpočtu.

Zároveň na základe zistenej značnej miery chybovosti **NKÚ SR odporučil** finančnej správe zamerať výkon vnútornej kontroly aj na dodržiavanie zákonných lehôt na vyplatenie úrokov a dodržiavanie smernice upravujúcej činnosť škodových komisií.

Finančné riaditeľstvo nevznieslo námietky proti pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti zistení uvedených v protokole o výsledku kontroly. Prijaté opatrenia a ich vyhodnotenie predloží NKÚ SR v lehotách dohodnutých na prerokovaní protokolu.

KONTAKT

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
Priemyselná 2
824 73 Bratislava 26
☎ 02/501 14 911
www.nku.gov.sk

Finančné riaditeľstvo SR
Lazovná č. 63
974 01 Bratislava
☎ +421 (48) 4393111
www.financnasprava.sk